

Slovenski dom

Štev. 215.

V Ljubljani, v četrtek, 18. septembra 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Hrabri nastopi italijanskih letalskih in pehotnih sil na vzhodnem bojišču

Hitlerjev glavni stan, 17. sept. Nemško vrhovno poveljstvo je o poteku bojev na Vzhodu objavilo včeraj naslednje uradno vojno poročilo:

Na vzhodu se razvijajo napadalna dejanja za operacijo največjega obsega.

Vzhodno bojišče, 18. sept. S. Iz pooblaščenega vira poročajo, da so na južnem delu vzh. bojišča italijanska letalska letala 14. septembra dosegla nove uspehe. Med nekimi sovjetskim napadom so sestrelila tri ruske stroje.

Rim, 18. sept. S. Vojni dopisnik lista »Messagero« na vzhodnem bojišču poroča o dogodkih, ki posebno jasno kažejo zagon in hrabrost italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji ter njegovo veličastno pripravljenost za boj proti sovjetskim oklepnim sredstvom.

Na čelu ene izmed italijanskih kolon, ki so napredovale, je neke na vzhodnem bojišču šel bataljon pehote, še pred tem pa ogledniške patrole. Ena izmed teh patrol, ki so jo sestavljali trije motoristi, je nenadoma na nekem ovinku odkrila sovjetske tanke. Tanki so bili čisto pri miru, njihove posadke pa na tleh. Ni se dalo videti, ali pregledujejo orožje ali motorje. Nespornost so odkrili drug drugega hkratu. Ruski tanki so se takoj začeli gibati. Italijanski motoristi so se umaknili in opozorili svoje poveljstvo.

Bataljon se je takoj razpostavil v bojni red. Podpiralo ga je nekaj protitankovskih topov. Ko je bataljon prišel na mesto, kjer so prej odkrili sovjetske tanke, ni bilo o teh več sledu. Pač pa so jih zopet zapazili nekaj kilometrov dalje v gozdiču na levi strani ceste v neki kotlini. Oklepniki so se skrili tam, da bi italijanskim silam ubranili prehod.

Toda italijanski protitankovski topovi so takoj stopili v akcijo navzlic sovjetskemu ognju. Na mah so zadeli tri nasprotna oklepna vozova in jih uničili. Ob istem času pa je sovjetski oklepni oddelek, čigar prednja straža so bili omenjeni vozovi, presenetila nemška motorizirana kolona. Ta je Sovjete napadla in jih razpršila. Boj so podpirale tudi italijanske čete, pri čemer je poveljnik bataljona bil ranjen na levi roki, pa ni pustil poveljevanja. Ko so ga za silo okrepčali in obvezali, je nadaljeval z odporom na čelu svojih vojščakov in dajal navodila,

kako streti poslednji sovjetski odpor. Po begu sovjetskih oklepnih voz je nekaj sovjetskih oddelkov ostalo ob robu gozda in začelo streljati s topi in strojinicami. Italijanski bataljon se je takoj spustil v boj s temi poslednjimi branilci. Po kratki topniški pripravi je napadel z bajonetmi in ročnimi bombami. Zagrizeni sovjetski odpor je bil kmalu pri koncu in italijanski bataljon je zopet imel čast, da je bil omenjen v dnevni zapovedi nemškega poveljstva, ker se mu je posrečilo streliti sovražnikov odpor. Bataljon je takoj po boju začel napredovati dalje.

Il bollettino No. 470:

Efficaci azioni di ricognizione sulle fronti dell'Africa Settentrionale e in Gondar

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 17 settembre il seguente bollettino di guerra n. 470:

Sui fronti dell'Africa settentrionale e dello scacchiere di Gondar, azioni locali dei nostri reparti avanzati che hanno compiuto ricognizioni in forze e respinto elementi avversari. Efficaci tiri delle nostre artiglierie contro le opere difensive della piazza di Toubruk.

L'aviazione britannica ha portato nuove offese sulle città di Tripoli e Bengasi; nessuna vittima; danni materiali di scarsa entità.

Velivoli italiani e germanici hanno attaccato colonne motorizzate nemiche nella zona di Giarabub-Siwa: numerosi automezzi sono stati colpiti e gravemente danneggiati.

Izmenjava na perzijskem prestolu

Teheran, 18. sept. s. Perzijski šah se je na pritisk Angležev odpovedal prestolu in takoj odpoval iz prestolnice v mesto Isfahan. Za naslednika je bil postavljen njegov sin, ki je poročen s sestro egiptovskega kralja Faruka.

Stockholm, 18. sept. s. List »Afton Bladet« poroča iz Londona, da mislijo Angleži v Perziji postaviti novo vladarsko rodbino in da s tem v zvezi imenujejo znanega indijskega bogataša Agakana, ki je velik prijatelj Angležev.

Vojna propaganda ameriškega filma

Washington, 8. sept. s. Ameriški senat je imenoval posebno komisijo, ki naj izvede preiskavo o delovanju ameriške filmske industrije. Pri dosedanjem delu je komisija ugotovila, da večina velikih filmskih družb že dve leti dela s filmi naravnost strupeno propagando, s katero hujša ameriško ljudstvo k vojni. Ta propaganda temelji na najbolj prostostih vsebinskih domislekih za sramotjenje Nemčije in Italije. Veliko ameriških filmov, ki so bili poslani v javnost z velikansko reklamo, so večinoma nesramna ponarejanja dejstev. Proti delu te komisije je naravnost nastopil predsednik Roosevelt, zakaj zagrizena propaganda ameriškega filma za vojno proti Nemčiji in Italiji prav dobro služi Rooseveltovim namenom.

Bolgarski tisk obračunava s sovjetskimi obtožbami zoper Bolgarijo

Sofija, 18. sept. s. Bolgarski tisk še nadalje odločno pobija vse napačne in nedovoljene obtožbe, ki jih je sovjetska vlada tako lahkomišljeno izrekla zoper Bolgarijo. Listi pravijo, da vsa vsebina sovjetske protestne spomenice razodeva propagandne namene, ki jih sovjetski voditelji tudi pri tej priliki ne puste izpred oči. Vsebinske spomenice ni nič drugega kakor posnemek obtožb, ki jih radijske postaje v Moskvi in Londonu že dolgo oddajajo skoraj vsak dan proti Bolgariji, da bi omajale duhovno strnjeno bolgarskega naroda. Sovjetska spomenica torej tvori nov poskus za sovjetsko vmešavanje v bolgarske notranje zadeve. Sovjetske obtožbe nimajo niti najmanjše utemeljitve. To dokazuje, da misli sovjetska vlada v prvi vrsti izpodkopavati duhovno enotnost bolgarskega naroda. Nekateri listi trdijo, da je sovjetska spomenica po svoji neutemeljenosti in pa po besedilu ter po svojem pravem namenu izzivanje Bolgarije, zaveznice držav Osi.

Smrtna obsodba sovjetskih agentov v Romuniji

Bukarešta, 19. sept. s. Romunsko vojno sodišče v Ploestiju je obsodilo na smrt šest ruskih komunistov, obtoženih zaradi vohunstva in zaradi sabotaže. Gre za sovjetske agente, ki so jih v civilni obleki vrgla sovjetska letala s padali. Naloga teh agentov je bila uničevati petrolejske vrtnike, vrelece in čistilne naprave v dolini pri Prahovu. Ko so omenjene prišli, so imeli vsi pri sebi razstrelivo, bombe z urami, strojne pištole ter natančne zemljevide o tamošnji pokrajini. Govorili so dobro romunsko in so v Moskvi obiskovali šolo za pouk v nasilniških dejanjih. Obsojenci so bili takoj ustreljeni.

Letalske in pomorske akcije na Zahodu

Berlin, 18. sept. s. O letalskih in pomorskih operacijah na Zahodu poročajo uradno: Podmornice so v severnem Atlantiku potopile šest trgovskih ladij s skupno 27.000 tonami. Na morju okoli Anglije so bojna letala ponoči z nizkimi napadi težko poškodovala dve veliki tovarni ladiji. Ostali letalski napadi so veljali pristaniškim napravam na jugovzhodni obali otoka, prav tako pa tudi številnim letališčem.

Angleži so ponoči z majhnimi silami vrgli nekaj eksplozivnih in zažigalnih bomb na nekatere kraje v jugozahodni Nemčiji. Več stanovanjskih poslopij je bilo poškodovanih. Mornariško topništvo je sestrelilo dva, protiletalsko topništvo pa en angleški bombnik.

Izgube ob potopitvi oklepnic »Hood«

Rim, 18. sept. s. Poveljstvo angleške mornarice je včeraj objavilo seznam izgub pri potopitvi bojne ladje »Hood« 24. maja letos. Od posadke pogrešajo 1418 mož, ki so skoraj zatrdno vsi mrtvi. O tega je 94 častnikov, 1152 podčastnikov in mornarjev, 161 mornariških strelcev, 4 avstralski mornarji in 7 letalcev. Med častniki pogrešajo podadmirala Hollanda, znanega strokovnjaka za pomorsko topništvo ter kapitana Kerra, poveljnika »Hooda«. Pri življenju so ostali samo trije člani posadke.

Laval bo nadaljeval

Pariz, 18. sept. s. Bivši popredsednik francoske vlade Pierre Laval je dal včeraj pariškemu tisku izjavo, v kateri pravi, da bo z vsemi silami nadaljeval svoje delo, t. j. uveljavljal politiko medsebojnega razumevanja in sodelovanja z državami Osi. Dodal je še, da je trdno prepričan, da bodo francoske matere blagoslovile tiste, ki so podpirali to politiko in ki so s tem za dolgo bodočnost obvarovali življenje njihovih sinov.

Turškim poslancem so včeraj razdelili zakonski načrt za odobritev trgovske pogodbe med Nemčijo in Turčijo.

Ramadan, glavni mohamedanski praznik, ki traja več tednov, bodo letos v Turčiji prvič uporabljali tudi za narodnostno propagando.

Admiral Woodhouse, nekdanjega poveljnika gibraltarske trdnjave pogrešajo. Admiral je bil znan strokovnjak za sredozemska vprašanja in je svojočasno vodil angleško vojaško odposlanstvo na Portugalskem.

Udienze dal Duce

Roma, 18. Il DUCE ha ricevuto ieri a Palazzo Venezia per rapporto annuale, i prefetti Podestà di Bolzano, Testa di Fiume, Chiariotti di Udine, Bellini di Belluno, Caratti di Rovigo, Vaccari di Venezia, Alliaudi di Vicenza, Vittorelli di Padova.

Il Principe di Piemonte nell'ispezione a Bolzano

Bolzano, 18. L'Altezza Reale il Principe di Piemonte ha effettuato in città ed in provincia alcune ispezioni. Successivamente accompagnato dal prefetto dal federale e dalle altre autorità ha visitato gli affreschi in corso di ultimazione del pittore Lekart nella nuova chiesa dei domenicani. Dopo essersi intrattenuto alla scuola di specializzazione militare della Gil dove ha apprezzato vivamente il contegno dei giovani il Principe di Piemonte ha lasciato Bolzano salutato alla stazione dalle gerarchie politiche e militari.

Vesti 18. settembre

Vrhovni poveljnik italijanske vojske v Grčiji, general Gelo, je na rojstni dan kneza Piemontskega slovesno odprl »Vojaški dom« v Atenah.

Poškodovana angleška križarka »Exeter« je priplula v Gibraltar na popravek. Izkrcala je precej ranjencev.

Pričeli so graditi grobnico za zadnjega nemškega cesarja Viljema II. Mavzolej delajo v parku okrog gradu Doorn, in bo iz rdeče holandske opeke in črnega marmornja.

Petega avgusta se je pričelo v Maroku ljudsko štetje, ki naj ugotovi število judov in njihovih imetje. Med judi je zavladalo veliko razburjenje.

Preiskovalni sodnik v Buenos Airesu je na zahtevo argentinskega parlamentarnega odbora odredil zaenost vse nemških poštne vreče, ki jih je nemško poslanstvo v Argentini dobilo iz Japonske. V 83 poštne vreče je bila literatura za mladino.

Madžarski pravosodni minister je po dolgem bivanju v Nemčiji včeraj dopotoval v Budimpešto.

V Parizu so na javni dražbi prodali dragoceno pohištvo, preproge in slike, last znanih hujšaskih časnika Pertinaxa in gospe Tabuisove, ki sta pobegnili v Ameriko. Dražba je trajala več dni.

Pri zavzetju Viborga so Finci ugotovili, da so Sovjeti minirali zgodovinski grad v mestu s 3500 kg najhujšega razstreliva. Finci so v mestu dobili tudi najmodernejše sovjetsko skrivno orožje ter posebne vrste peklenjskih strojev, o katerih pa molče iz vojaških razgovorov.

Najnovejša švedska motorna ladja »Yarravonga« (9000 ton) je bila potopljena na Atlantskem morju.

Za protiletalsko obrambo angleške prestolnice pripravljajo nove načrte, ki naj bi zmanjšali število civilnih žrtev. Zaradi tega bodo strogo omejiteli gibanje prebivalstva po ulicah med napadi, v tovarnah pa bo med napadi smelo delati samo najnujnejše potrebno število delavstva, poroča švedski list »Dagens Nyheter«.

Nemški propagandni minister dr. Goebbels je sprejel člane italijanskega odposlanstva za gospodarsko propagando.

Poročila iz Avstralije pravijo, da so vse sovjetske ladje v avstralskih pristaniščih stopile v angleško službo, kar pravi, v kako težavnem položaju je angleško brodogradništvo.

Romunski oblasti so v Besarabiji razveljavile vse zakone, sklenjene pod sovjetsko vladjo.

Angleška vlada je odločila, da se Sirija in Libanon pridruži angleškemu denarnemu redu in bo tam veljal funt sterling.

Vrhovni poveljnik de Gaulleovih čet v Siriji, general Catroux, je odstavil dosedanjega sirskega vlado ter imenoval novo izmed svojih pristavev med Arabci.

Za dolge jesenske večere vam bo najprijetnejša družba in razvedrilo zanimiva in lepa knjiga, ki pa je — kar je v sedanjih razmerah najvažnejše — tako poceni, da se vam bo zdelo skoraj zastoj. Od 1. oktobra dalje lahko prejmete vsakih 14 dni novo knjigo z 200 stranmi, v lepi opremi in trepno šivanju. Izhajale bodo povesti, romani in zanimivi potopisi. Skratka resnično ljudske knjige, ki jih bo lahko preprosto in vije izobražen z veseljem bral, ter si z vrednimi deli bogatil svojo domačo knjižnico. Kajti dobra knjiga je in ostane večna prijateljica človeku, vedno pripravljena, da ga razvedri, uteši in osonči. Zato boste gotovo z največjim zadovoljstvom sprejeli našo novo zbirko »Slovenčev knjižnico«, s katero hočemo prav vsakemu omogočiti nakup slovenske knjige. Pripominjamo, da je to dosedaj pri nas edinstven poskus, kajti vsaka obširna in lepo izdana knjiga bo veljala samo 5 lir. Prva zbirka — od 1. oktobra 1941 do 1. oktobra 1942 — vsebuje 24 knjig. Vsak mesec bodo naročniki prejeli 2 knjigi. Celoletna naročnina je 120 lir, mesečna 10 lir, posamezna knjiga 5 lir. Zbirko naročite pri upravi »Slovenca« v Ljubljani, Kopitarjeva 6, ali pa pri zastopnikih naših listov »Slovenca«, »Domoljub« in »Bogoljub«. Prvega oktobra izide s slikami opremljena in krasna lovsko-pastirska povest »Trop brez zvoncev«, ki jo je napisal priljubljeni pisatelj Janez Jalen, in so jo že, ko je izhajala v Mladiki, imenovali kritiki: veleposesem naših planin. Upamo, da se boste z veseljem poslužili te izredne ugodnosti in s tem skoraj zastoj izpopolnili svojo knjižnico, podprli pa tudi še naš drugi namen pri izdaji Slovenčev knjižnice, ki je v tem, da bomo lahko naposli številne uslužbenec v tiskarni, ki bi sicer ostali brez dela.

Hrvaški propagandni podtajnik Milkovič v Rimu

Rim, 18. sept. s. Hrvaški drž. podtajnik za propagando Milkovič je prišel včeraj v kraljevski dvor, da bi se vpisal v dvorsko knjigo. V njegovem spremstvu so bili še drugi člani hrvaškega odposlanstva, uradni ministri za ljudsko prosveto in člani hrvaškega poslaštva v Rimu. Podtajnik Milkovič je odšel potem z vsem svojim spremstvom v Pantheon, kjer je položil venec na grobove prvih italijanskih kraljev, nakar so vsi obstali nekaj trenutkov v popolnem molku. Takoj nato je odposlanstvo odšlo proti Beneškemu trgu in se poklonilo pred grobom Neznane junaka. Tudi tu je podtajnik Milkovič položil venec s hrvaško trbarvno in nato pozdravil z rimskim pozdravom. Podoben obred je bil tudi na Kapitolu pred grobovi padlih za revolucijo. Tu je gostom izkazala čast stotinja avantgardistov. Odposlanstvo je sprejel potem član vodstva stranke in predsednik INCE Pellizzari skupaj z voditeljem tujkega centra in guvernerjem mesta. Med svojimi obiski so bili hrvaški goste predmet živahnih in navdušenih pozdravov. Nato se je odposlanstvo odpeljalo na ministrstvo za ljudsko kulturo. Sprejel ga je generalni ravnatelj informacijske službe za tuj tisk veleposlanik Rocco in drugi višji uradniki. Milkovič in njegovo spremstvo sta si ogledala urade propagandnega ministrstva in se zanimala za vse ureditve in podrobno poslovanje. Potem je vse sprejel minister za ljudsko kulturo. Razgovor je potekel v ožračju največje prisrčnosti. Gostje so šli nato na kosilo, ki ga je priredil drž. podtajnik v propagandnem ministrstvu Polverelli. Na kosilu so bili tudi visoki uradniki ministrstva, hrvaški poslanik v Rimu in druge ugledne osebnosti.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Kaj nam pripravlja naše narodno gledališče v igralnem letu 1941-42

Drama obljublja 20 domačih in tujih novosti, opera pa 18 del

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani je pripravila za dramo in opero svoj sporedni načrt. V bodoči sezoni bo uprizorjenih v drami 20 del, v operi pa 18. Razen tega bodo v obeh gledališčih ponovljene najuspešnejše predstave iz prejšnjih sezon.

Drama bo črpala svoj letošnji repertoar iz naslednjih del: Klasiki: Shakespeare: Hamlet, Karlovača, Antonio in Kleopatra; Sheridan: Sola za obrekovanje; Goethe: Ifigenija; Molière: Sola za žene; Calderon: Dama škrat; Mari-vaux: Igra ljubezni in naključja.

Italijanski pisatelji: Goldoni: Kavarina, Zdrava na vasi, Lažnik; D'Annunzio: Mrtvo mesto, Jorijeva hči; Pirandello: Noč moj dom improviziral; Prijateljica žensk; Alessi: Catarina del' Medici; Tigoli: Hiša v megli; Plato-Zaccanti: Sokratov zagovor; Gianinni: Posneli suženj.

Slovenski pisatelji: Cankar: Kralj na Betajnovi; Jurčič-Kersnik-Govekar: Rokovnjači; Leskovec: Dva bregova; Jalen: Dom; Novačan: Veleja; Trdinova: V provinci; Kreft: Kranjski komedijanti.

Pisatelji drugih narodov: Dostojevski: Idijot; Ostrovski: Brez dote, Talenti in obhodvalci; Čehov: Tri sestre; Ibsen: Stavbenik Solness; Bergman: Marcell; Držić-Rupel: Boter Andraž (Dundo Maroje); Hauptmann: Doro-teja Angermann; Rosegger: Vesela božja pot; Efimov: Človek, ki je videl smrt.

Opera bo črpala svoj letošnji repertoar iz naslednjih del: iz nemškega poznobaročnega sloga: Gluck: Orfej in Evridika; iz italijanske klasike: Rossini: Sevilijski brivci; Donizetti: Don Pasquale.

Iz italijanske romantike: Verdi: Rigoletto, Moč usode, Aida.

Iz nemške romantike: Wagner: Parsifal.

Iz francoske romantike: Massenet: Manon.

Iz slovanske romantike: Smetana: Prodana nevesta, Čajkovski: Pikova dama, Borodin: Knez Igor.

Iz italijanskega verizma: Puccini: Boheme, Mascagni: Prijatelj Fritz.

Iz povojne moderne (ital.): Respighi: Belfagor; Alfano: Sakuntala.

Iz povojne moderne (slov.): Švara: Kleopatra.

Iz klasične operete: Johann Strauss: Netopir; Millöcker: Dijak prosjak; Heuberger: Ples v operi.

V letošnji sezoni bo sprejemala uprava Narodnega gledališča abonente za naslednje abonmaje: Premierski abonma, stalna abonmaja Sreda in Četrtek ter abonmaja A in B. Premierski abonma dobi vse premiere, ki bodo na poljuben dan v tednu (razen ob nedeljah in praznikih), abonmaja Sreda in Četrtek bosta imela predstave ob sredah in četrkih, abonmaja A in B pa na poljuben dan v tednu (razen ob nedeljah in praznikih). Vsak abonment dobi v sezoni 38 predstav; 20 dramskih in 18 opernih ter opernih.

Uprava NG bo pričela sprejemati abonente v tork, 9. t. m. ob 10 v veži dramskega gledališča do 12 in od 15 do 17. Abonentom lanske sezone

Pokrajinska delavska zveza vabi vse uradnike bančno-zavarovalnih zavodov na sestanek, ki se vrši v četrtek, dne 18. septembra ob 17. uri popoldne v dvorani Pokrajinske delavske zveze (Delavske zbornice).

Urad za registracijo bleiklov poziva lastnike koles, ki še nimajo evid. tablice, da pridejo ponje med uradnimi urami v Beethovno ulico števil. 7. Opozarja se, da je vožnja dovoljena samo s kolesi, ki so opremljeni z evid. tablico. S seboj pripeljite kolo, prinesite prometno knjižico ali začasno potrdilo in 4 lire denarja. — Uprava policije.

Gospa Ostere-Valjalo Marta in gospodična Silva Hrašovec sta v minuli koncertni sezoni z velikim uspehom izvajali koncert na dveh klavirjih. Za letošnjo sezono sta nam pripravili nov izredno zanimiv spored s katerim bosta koncertirali v sredo, dne 24. t. m., ob pol 20 v Mali filharmonični dvorani. Na koncert opozarjamo. Vstopnice so od danes naprej v predprodaji v Knjižarni Glasbene Matice.

Umetnostno-zgodovinsko društvo odpoveduje avtobusni izlet v četrtek v Malo, Veliko Ligojno in Podlipo zaradi nepredvidenih ovir.

Cepiljenje na Viču. Obvezno cepiljenje proti davici bo jutri, v petek, 19. t. m. v ljudski šoli na Viču ob 16.30. Cepiljenje je strogo obvezno ter bodo starši ali skrbniki otrok zaradi prekršitve te odredbe kaznovani z globo do 1000 lir. Cepiljenja so pa oproščeni samo tisti otroci, ki so bili lani vsaj že dvakrat cepljeni zoper davico, in tudi oni otroci, ki jih zaradi bolezni oprosti pri cepiljenju navzoč uradni zdravnik.

J. N. VOLKHAMER

OSOJANI

ZGODOVINSKI ROMAN

Medtem, ko je žena pripravljala jelenovino, je dal sin očetu denar in mu povedal, kaj je opat naročil.

»Denar pride prav,« je rekel Blagoša, »in nasvet je tudi dober. Če bi bil imel toliko denarja, bi bil že davno kupil kravo, da bi imeli mali mleko, in kar na slepo srečo bi bil prekopal kje kakšno polje. Tukaj poslej tako ne moremo več ostati. Ko grajski ne najdejo ne jelena ne mene in ne psa, me bodo tem skrbneje iskali. Odtod moramo v kako drugo grofijo — in to se nocoj!«

Ko se je nekoliko odpočil, je vstal in zabrodil v Dravo, da bi si nogo spet osvežil in utrdil.

Po obilni večerji je družina pripravila svojo revščino in adpotovala. Šli so ob Dravi navzgor in prišli do Beljaka, ki je bil že tedaj mesteca z gradom, v katerem je živel neki babenberški grof. V tej grofiji je bil Blagoša neznan in je se zato čutil varnega. V neki razvalini onstran mosta pred mestom so do jutra počivali, potem pa šli naprej, da bi poiskali tak svet, o kakršnem je opat govoril.

Na robu nekega gozda so končno našli leseno hišo, ki ji je bil mah preraščal trohnečo streho, okoli po ravnici pa je po-ganjalo mladje, kar je kazalo, da so bile nekoč tam obdelane njive.

Blagoša je bil s hišo in krajem zadovoljen in se je s svojimi kar leno vselil in naselil...

Novice iz Države

Obdelovanje razpoložljive zemlje v Poli. Kakor v vseh drugih italijanskih mestih, bodo začeli tudi v Poli po nalogu Duceja gojiti poljske sadeže in povrtnino na tistih zemljiščih, ki so bila doslej neobdelana in so služila večinoma za park, sprehajališča, in podobno. Občina v Poli je ugotovila, da ima na svojem področju okrog 350 hektarjev takšnih zemljišč, ki se bodo dala obdelovati in posejati. Občina je pozvala svoje občane, naj se prijavijo in naj predložijo prošnje, v katerih morajo navesti, kakšno poljsko kulturo bodo posejali na zemljišču. Občina bo vsakemu, ki mu bo dodelila zemljo, tudi nasvetovala, kakšna kultura bi na tisti vrsti zemljišča najbolje uspevala. Približno 100 hektarov zemljišč je zelo rodovitnih, ostalo pa bo zahtevalo pri obdelovanju več truda.

Izredna krava mlekarica. Turinska »Stampa« poroča iz Rima, da so natančne preiskave in poskusi ugotovili, da je neka krava iz hleva na posvetu Pietra nell'Agro potokla svetovni rekord v količini mleka, ki ga je dnevno dajala. Krava je holandske pasme in je bila poročena l. 1932. V enem samem letu je dala ta krava nič manj kakor 175 stotov mleka ali točno 17.505 kilogramov v 365 dneh. To bi se reklo, da je dala povprečno na dan 47,9 kilograma mleka ali na uro povprečno po dva kilograma. Največja količina, ki jo je ta krava kdaj dnevno dala, pa je znašala 58,9 kilogramov. Iz smetane, ki so jo v enem letu posneli z mleka te krave rekordne, so naredili nič manj kakor 505 kilogramov pranskega masla. Poprejšnji rekord glede mleka je imela neka ameriška krava, ki je v enem letu dala 1748 stotov mleka. Časopisi dostavljajo k svojim poročilom, da je v istih hlevih še drugih 18 krav, ki dajejo letno po več kakor 100 stotov mleka. Lastnik hleva se je vzgoji in reji krav mlekaric posvetil s posebno pozornostjo in dosegel v nekaj letih krasne uspehe. Poprej so v Italiji povprečno od boljše krave dobivali po 25 do 35 stotov mleka letno.

Glasbeni festival v Benetkah. V tork se je v Benetkah začel pod pokroviteljstvom Piemontske princezije glasbeni festival v spomin na nemškega skladatelja Wagnerja, ki je umrl v Benetkah. Na sporedu je več Wagnerjevih opernih del, v katerih bodo večinoma nastopili nemški pevci in pevke, obenem pa bodo predvajali tudi več opernih del drugih nemških skladateljev kakor tudi italijanskih. Na sporedu bodo tako poleg Wagnerja tudi Mozart, Rossini, Domenico Cimarosa, razen oper pa bodo na sporedu tudi razne orkestralne skladbe, pri katerih bo nastopil tudi znani rimski godalni kvartet Zuccarini-Montelli-Berini-Oblak.

Žetev na zemljiščih bolnišnice za duševno bolne v Rimu. Navodilom Duceja za obdelovanje neobdelanih zemljišč so se morale podvreči tudi razne bolnišnice in obdelati razpoložljiva zemljišča. Tako so na primer na vrhovih v bolnišnici za duševno bolne v Rimu našli 569 stotov pšenice, 100 stotov ječmena in okrog 60 stotov ovs. Vsa poljska dela so opravljali bolniki, ki jim je telesno delo pač potrebno razvedrilo in okrepilo. List »Il Gazzettino« pravi, da so bolniki svoje delo opravljali z vzorno disciplino in velikim navdušenjem.

Rimska podzemna železnica. V zvezi z velikimi pripravami za svetovno razstavo v Rimu je bil sprejet tudi načrt za zgraditev podzemne železnice, ki bi povežala s središčem Rima ne samo razstavišče svetovne razstave, temveč bi bila speljana prav do Ostije in do morja, do koder naj bi se v naslednjih desetletjih razširil Rim. Začetna postaja podzemne železnice bi bila pod glavno železniško postajo Termini, od tam pa bi vodila pod cesto Cavour do Koloseja, potem pod cesto Via del Trionfi, pod viale Africa in pod via delle Piramide, nakar bi prišla spet na površje pri Roma-Lido. Ta nova železnica bo dvotirna in bo elektrificirana. Dolga bo 11.350 metrov, od česar bo speljanih pod zemljo 6090 metrov, ostalo pa na površju. Vlaki na tej progi bodo od enega konca do drugega vozili po 15 minut in bodo mogli v eni uri prepeljati v vsako smer po 36.000 oseb. Novo železnico bo s pogonsko silo oskrbovala posebna elektrarna, ki bo imela jakost 23.000 kilovatov.

Ljubljanski velesejem

Novost na letošnjem Ljubljanskem velesejmu od 4. do 13. oktobra bo tudi to, da bo vse sejmšče odprto tudi zvečer. Razstavni paviljoni bodo razsvetljeni in obištnost dostopni do 21. ure. Veselilni prostor z bogato pokušnjo domačih in italijanskih vin ter delikates kakor tudi gostinski obrati pa bo predvidoma odprto do 22. ure. Tako bo zvečer po popoldanskem delu vsakomur še mogoče ogledati si ves velesejem. Vstopnina ni višja od prejšnjih let in je 4 lire. Sejmška legitimacija za Ljubljančane pa stane 15 lir.

Cankarjevo nabrežje katranizirajo

Ljubljana, 17. septembra.

Pred kratkim smo poročali o tlakovanju Cankarjevega nabrežja. Pred tednom dni so delavci mestnega nadzorstva, oziroma tudi mestne planinarje, res tlakovali del Cankarjevega nabrežja, tda samo nekoliko v višini trimostja, tja do Vidmarjeve trgovine. Ta del nabrežja je bil posut s gramozom dobro katraniziran in posut s peskom, tako, da sedaj izgleda, kakor da bi bil asfaltiran. Vendar pa se je izkazala potreba, da se preuredi tudi ostali, glavni del Cankarjevega nabrežja. Zaukrat se je mestna občina, kakor kaže, odločila, da samo katranizira cestice, to je, da peščena tla prepoji s katranom, izdelkom mestne planinarje, da se ne bo več dvigal prah, oziroma, da ob deževnih dnevih ne bo več nastajalo blato na tem nabrežju. Cestice bodo najbrže katranizirali še čez Čevlarski most, tja do starinarjev na Grudnovem nabrežju. Dela so pričeli večeraj popoldne ter bodo v kratkem dovršena, ker gole katraniziranje pač ne zahteva mnogo napora in dela.

Tiskovine za prijavo težkih delavcev za oktober

Ljubljana, 18. septembra.

Mestni preskrbovalni urad vabi vse tvrdke, ki so prijavile težke delavce, naj pridejo najkasneje do petka 19. t. m. med uradnimi urami od 8 do 12 v II. nadstropje Mestnega doma - soba št. 7 - po prijavnice za vpis težkih delavcev za mesec oktober. Te, natanko po predpisu izpolnjene prijavnice morajo biti zanesljivo vrnjene mestnemu preskrbovalnemu uradu najkasneje do sobote 20. t. m. do 13. ker zamujenih naznanil v nobenem primeru ne bo mogoče prevzeti. Podjetja, ki imajo svoj sedež na ozemlju mestne občine Ljubljane, morajo tu naznaniti vse svoje težke delavce neglede, v kateri občini ti delavci stanujejo ali delajo. Ker je bilo za mesec september mnogo prijav zelo površno izpolnjenih, zlasti jih je bilo pa dosti brez podatkov o tvrdki, vrsti obrata in sedežu tvrdke ter celo brez podpisa, posebno so bili pa nepopolni podatki v rubriki »vrsta delavca«, opozarjamo, da morajo biti prijave popolnoma vestno izpolnjene v vseh rubrikah. Rubriko »vrsta delavca« je treba izpolniti z enim od nazivov, ki so navedeni v opozorilu na hrbtni strani prijave. Osebe, ki ne opravljajo fizično težkega dela, kakor je poljsnoje na hrbtni strani prijave, ne smejo biti vpisane v prijave. V prijavih za mesec september so bile vpisane tudi osebe ženskega spola, ki jih pa v smislu opozorila na hrbtni strani prijave ni mogoče smatrati za težke delavce.

V treh vrstah...

Zanimivo je, da so cene mladim prašičem na zadnjem dogovoru v Novem mestu precej padle. Tudi dogon je bil velik.

40 mladih kamniških fantov je odpotovalo na trimesečni vadiljski tečaj. Po tečaju se bodo fantje vrnili in pričeli z delom med ljudstvom.

V Selcah nad škofjo Loko je neki posestnik našel odvrženo granato. Začel je po njej razbijati in je granata eksplodirala. Posestnik je dobil hude poškodbe, katerim je, po prevozu na Golnik, tudi podlegel.

Oni četrtek je izbruhnil velik požar na dr. Rekarjevi žagi na Jesenicah. Ogenj je zajel tudi skladiščno naložbeni desk. Kljub temu, da so gasilci takoj posredovali, je vendar ogenj naredil precejšnjo škodo.

Dveletni Martinek Kuhar se je kar na lepem znašel na tračnicah električne poljske železnice v Medvodah. Lokomotiva ga je povzela in je ostal Martinek na mestu mrtve.

S četrtega nadstropja Pekove tovarne v Trzinu je padel delavec Meglič in obležal s pretesnimi možgani in drugimi notranjimi poškodbami.

Požar v Klančnikovi tovarni pohištva v Mariboru bi kmalu zajel velik obseg. Mariborskim gasilcem pa se je požar posrečilo omejiti. Škoda ni velika.

Nekaj nesreč

Pekovski pomočnik Korenčan Franc je doma sekal drva. Sekira pa mu je tako nesrečno spodletela, da se je precej hudo vsekalo v levo roko. Zagarja Dolinarja Antona pa je zagrabila cirkularka in mu porezala prste na levi roki.

Mlakar Terezija pa je padla s kolesa, toda tako nesrečno, da si je zlomila levoico.

Posestnikov sin Roter Ivan iz Dobrunj pa je imel smolo s konjem. Prišel mu je preblizu in konj ga je brcnil v nogo ter mu jo poškodoval.

Tesarjev sin Škerjanec Ivan iz Dobrove je prav enako smolo imel, toda z razliko, da je bila to krava, ne pa konj. Na domačem travniku ga je podrla in mu zlomila levo roko.

Vsi ti ponesrečenci so se zatekli po pomoč v ljubljansko bolnišnico.

Preteklo je bilo že leto, polje je bilo obdelano in pri hiši so imeli kravico, ko je slučajno na poti v Beljak videl osojski opat dim iz samotne hiše in jo je obiskal. Takoj je spoznal Blagoša, ki ga človek ni mogel pozabiti, ako ga je enkrat videl.

»Ker te je Bog tako čudežno obvaroval,« je rekel nesrečnemu znanцу s Prosnice, »bom poskrbel, da boš lahko živel s svojo družino. Poslej boš v tej hiši moj podložnik in oprostim te za pet let sleherne službe in dajatev. Tudi ti dovoljujem, da smeš v tem trebinskem gozdu, ki je tako pregoš in poln divjadi, sekati drva in loviti, kolikor potrebuješ za domačo rabo.«

Blagoša si je bil sicer že sam te pravice prilastil, vendar ga je zdaj opat rešil slehernega strahu pred preganjanjem. Zato mu je bil hvaležen in se mu z vsemi svojimi znanjimi, in ko je odšel, so še dolgo govorili o njem, kako je dober.

a gradu Dietrichstein se je moral mladi Adalbero, ki ga je odločil oče za duhovski stan, učiti brati in pisati in še latinsčino. Učil ga je grajski kaplan pater Modest iz osojskega samostana. Pater je bil priljuden in pobožen, vesel in učen v vseh vednostih in spretnostih. Ko je bil še v samostanu, je slikal v mašne knjige z živimi barvami lepe svetniške podobe, orglal je in imel tudi lep, glas, a poznal je tudi zdravilne rastline in jih uporabljal pri boleznih in ranah. Ker je bil sin frankovskega dvornega vrtarja, ki se je bil preselil na Korosko, je začel na gradu tudi z vrtnarstvom. Gojil je najrazličnejša sadna drevesa, sočivje in cvetlice, pri čemer mu je pridno in snetno pomagala tudi starejši grajski sin Oton.

Adalbero je bil v dvanajstem letu in ker je bil nadarjen, mu učenje ni delalo težav. Pater Modest pa je še vedno poskrbel, da se ni dolgočasil. Tako ni bilo nič čudno, da se je deček navezal nanj in se navdušil za samostansko življenje.

Pa se je zgodilo, da je prišel nekega dne osojski opat z mladim patrom na Dietrichstein. Patra Modesta je rekel, da mora poslati na neko osirotele župnijo, a da je pripravljena dati v zameno patra Rudperta, ki je sicer še mlad, pa vendar dober in učen duhovnik, ki bo v grajski službi lahko izhajal, kar bi zaradi šibkega zdravja v težki in obširni gorski župniji ne mogel.

Grajski gospod Rembert in gospa nista mogla ugovarjati, čeprav bi rada obdržala po tolikih letih jim tako priljubljenega patra Modesta, ki je vedel, kaj zahteva pokorščina. Starejšega sina Otona ni bilo doma. Mudil se je ob Osojskem jezeru, ki je bilo prepolno velikih rib, ki jih je pogumni mladenič kljub nevarnosti posebno rad lovil. Ob slovesu je Adalbero neotolažljivo jokala. Šele obljuba patra Modesta, da ga večkrat obišče, ga je utolažila. Tudi mlada sobarica Dietmut, ljubljenska gospe Berthilde, je osolzena poljubila poslavljajočemu se patru roko, ki ji je dal v spomin podobico svete jedrti, katero je sam naslikal.

Kmalu se je pokazalo, da pater Rudpert ni bil tak kakor njegov prednik. Saj je bil pobožen in učen, a veselja in potrpežljivosti ni poznal. Bil je izmed tistih nesrečnih ljudi, ki sebe mučijo in so do drugih zaprti in strogi. Adalbero je to najbolj čutil in zaradi tega izgubil vse veselje do učenja, ki mu je začelo presadati. Želel si je spremembe, ki jo je kmalu pričakal.

Grof Markvard Eppenstanski je prišel na grad spet v obisk s svojima sinovima Luholdom in Henrikom, ki sta bila približno iste starosti kakor Adalbero. Nič čudnega, da je bil njunega prihoda neznanstvo vesel, zlasti pa se je navdušil za lepega Henrika, ki je bil milejšega značaja. Vendar njegovo veselje ni trajalo dolgo, spet je postal potrt. Strogi učitelj mu namreč ni dovolil, da bi se z bratcem preveč zabaval.

Zemljiška knjiga – odraz gospodarstva

Avgusta vknjiženo nad 5 milijonov lir - Izbrisani milijonski vrstni krediti

Dražbe so prav redke

Ljubljana, 18. sept.

Kaj vse lahko zemljiška knjiga razodene pridobitniku, finančniku in gospodarstveniku? Daje tem hladno in trgovsko računajočim ljudem trdnost, zanesljivost, a suboparna pojasnila in primerne smernice, da-li je naložitev večjih kapitalov finančno in trgovsko v kakšni posesti plodonosno opravljena ali ne, da-li je kdo trden na svoji zemlji in še za večje posojilne kredite upoštevana vreden element ali ne. Na taka in druga vprašanja podaja zemljiška knjiga točna pojasnila in potrdila. Je pa hkrati zemljiška knjiga veliko in obsežno zrcalo vseh gospodarskih in življenjskih prilik Ljubljane in njene okolice.

Mnoge, sicer po nekaki šabloni sestavljene listine nam očitujejo na primer življenje in nehanje našega okoliškega kmeta, nam pokažejo stremeljenja in boje našega malega človeka in delavca za obstanek.

V zemljiški knjigi skrbno hranjene kupne pogodbe človeku mirno in suho povedo, kako so ljudje kupovali z nepremičninami, kako in po kakšni ceni so prodajali hiše, posestva in zemljiške parcele.

Dolžna pisma nam odgrinjajo križa in težave meščana in okoličana, kako sta iskala posojila, kje sta se zadolževala, kdo je njima prisločil na pomoč v hudih stiskah. Ta pisma človeku pokažejo, kako visoko kreditno zaupanje uživa kdo izmed posedujočih pri raznih denarnih zavodih, pa tudi so dobro merilo o ugodnih ali slabih prilikah na denarnem trgu, da-li vlada pomanjkanje denarja in da-li prevladuje sploh dobra gospodarska konjunktura.

V vsakem pogledu je zelo poučen in za presojo gospodarskega položaja zanimiv – pregled v zemljiški knjigi posojil in hipotekarnih kreditov.

V zemljiški knjigi se dalje odražajo v vsem obsegu realne eksekucije, dražbe in z njimi združeni sodni posli. Naj mimogrede omenimo, da so sedaj kljub trdohudim časom sodne dražbe posestev v mestu in okolici zelo, zelo redke. Tu in tam pride tako daleč, da izvršilno sodišče določi in razpiše dan dražbe tega ali onega posestva, toda do izvršitve dražbe ne pride, ker se posreči dolžniku doseči še pred dražbo primeren sporazum z hipotekarnimi upniki.

Razne izbrisne pobornice govore lepo, da se je gospodar odrekli kakšnega dolga, ki ga je moglo tiščati in obremenjeval dolga leta.

Za sociologa in kulturnega zgodovinarja pa so v zemljiški knjigi zanimive pri notarnih sestavljenih izročilih in dedne pogodbe, s katerimi stari gospodar izroča mlademu svoje posestvo, svojo hišo in grudo, odnosno kako določata ženin in nevesta svoje pravice do dediščine. Kako natančno se v teh pisnih naštevajo vse dajatve, ki jih prevzema mladi sin do staršev?

Za sedanje razburkane in v borbah valoveče čase nam zemljiška knjiga kaže za Ljubljano in okolico še prav relativno zadovoljivo sliko. Denarni zavodi ne občitajo hudih kriz, ko dajejo prav znatne hipotekne kredite.

Zemljiška knjiga je za avgust zaznamovala pri 55 nepremičninah v mestu in okolici, da so bila vknjižena različna posojila v celotnem znesku 5.105.406 lir. Nekateri zadolžniki so se še glasile na dinarje, splošno pa že večina na lire. Za večje hipotekne kredite je bil zaznamovan vrstni red. Najvišji kredit v italijanskih lirah je znašal 1.114.000, v dinarjih pa 3.000.000. Vknjižena so bila posojila od 5000 lir višje.

V avgustu je bilo tudi izbranih prav mnogo zelo starih in tudi novjših dolgov. V sedanjem gospodarskem valovanju je pač za mnoge ugoden trenutek, da očistijo svoja posestva raznih bremen, da izbrisajo s svoje domače grude mnoge dolgove, ki segajo deset in desetletja nazaj. Izbrisani so bili zelo stari dolgovi, glaseči se v goldinarjih in avstrijskih kronah, tako 150 fl in skupno 68.100 K, dalje so bili izbrisani mnogi dinarski dolgovi v skupnem znesku 900.862. Pri 278 nepremičninah v mestu in okolici je bil zaznamovan izbris vrstnega reda za vsoto okoli tri milijone 500.000 din.

Zanimiva je dalje zadeva 13 milij. dinarjev! Državno pravobranilstvo v Ljubljani je v zavarovanje terjatve državnega zaklada v znesku 13 milij. dinarjev ali 4.940.000 lir predlagalo, da se je na neki nepremičnini, ležeči v k. o. Zgornja Siska, zaznamovala na podlagi začasne odredbe zastavna pravica za omenjeno milijonsko terjatvo.

tev, za katero se pred okrožnim sodiščem razvija zanimiv proces.

Realne eksekucije so bile avgusta meseca bolj redke. Na približno 12 posestvih je bilo prisilnim potom vknjiženih 126.186 lir.

Tako, prilično zadovoljivo gospodarsko sliko Ljubljane in okolice nam podaja za avgust zemljiška knjiga. — d.

Novice iz Ribnice

Občinstvu sporočamo, da so brivnice ob ponedeljkih ves dan zaprte.

Kramarski in živinski sejem bo v Ribnici v ponedeljek, dne 22. septembra.

Vsem cenj. naročnikom v Ribnici in okolici sporočamo, da je predvčerajšnja dostava »Slovenskega doma« izostala zaradi tehničnih težav v Ljubljani, kar naj blagovoljivo naročniki oprostijo.

Koševsko gimnazijsko poslopje bodo morali popraviti in očistiti, zato se bo pouk pričel kasneje, kakor je bilo določeno.

»Slovenec kolektor« boste lahko naročili in plačali te dni pooblaščenemu naše uprave. Kolektor stane za naročnike »Slov. dom« le 9 lir.

Krompir je letos v Ribniški dolini kar dobro obrodil. Če ne bo prebudega mraza in slane, bo dozorela tudi lepo obetajoča koruza in ajda.

Licencovanje bikov in mrjasev v koševskem okraju bo po sledečem redu: 25. sept. ob pol 9 pri Steht. za občino Videm-Dobrepolje; ob pol 11 pri Vatikani za Velike Lašče; ob 1 v Ortnoku; ob pol 2 na sejmišču v Sodražici; ob pol 3 za Loški potok pri občini; ob 4 v Dolenji vasi; ob 5 pri Cenu in Ribnici. Naslednji dan, 26. sept.: ob pol 9 za Stari trg; ob 10 pri Laušmanu za Kočevje; ob 2 v Mozlju; ob 5 v Koprivniku. Dne 27. sept. ob 10 za Fara, ob 2 za Kočevsko Reko. — Posestniki naj priženejo vse nad 15 mesecev stare bika — tudi rodovniške — kakor tudi vse nad 6 mesecev stare merjase. Prigon je obvezen. Lahko se priženejo tudi mlajši bikci zaradi njihove splošne ocene ali zaradi rezanja. Od prigona niso torej oproščeni prav nobeni plemenjaki.

Smarješke toplice pri Novem mestu so izdale nov prospekt, ki opozarja na razne možnosti zdravljenja v teh toplicah, ki jih je nova uprava lani in letos popolnoma preuredila. Predvsem je imenovati novi hotel »Topliški dom«, ki je opremljen zelo udobno ter ima 50 postelj v 40 sobah, večina s balkonom in krasnim razgledom. Prospekt je zelo pregleden in jasen ter podaja v kratkih besedah vse informacije. Navaja tudi ceno za bivanje in zdravljenje, ki so za sedanje čase zelo nizke. Prospekt razpošilja uprava toplic, p. Smarjeta pri Novem mestu, pa tudi potovalna pisarna CIT v Ljubljani.

Nekaj o do sedaj največjem požaru v Ljubljani

Ljubljana, 18. septembra.

Da izbruhne v vsakem velikem mestu ob časa do časa velik požar, ni nič čudnega. Pa tudi našemu mestu ni bilo nič prizanesena. Mnogi se še spominjajo velikega požara, toda tega le v pisani besedi, kako je pogorelo nekdanje veliko gledališče na Kongresnem trgu, kjer je sedaj dvorana Filharmonične družbe, kako velik je bil požar tudi pred leti na glavnem kolodvoru, ko so goreli benzijski sodi in kjer je izgubilo življenje tudi nekaj poštvalnih gasilcev, ali požara velike viške opokarne pred dvema letoma.

Splošno pa sodimo, da je bil najhujši požar, ki je zajel naše mesto dne 28. junija 1774. leta. Seveda so prej omenjeni požari zajeli le posamezne velike hiše in tovarne, o požaru leta 1774. pa vemo, da je zajel kar cele mestne predele. Pa nekaj besedi o tem požaru.

Bilo je 28. junija 1774. leta pred praznikom sv. Petra in Pavla, ko je ob dveh popoldnih zadivjal v Ljubljani strašen požar. Požar je trajal celih 14 ur in pokončeval hiše in cerkve, sploh vse, kar je prišlo v njegovo ognjeno žublj. V ribiškem predmestju je uničil nekaj čez 60 hiš, veliko škodo je naredil tudi v mestu pri semenišču, v Rožnih ulicah, v okrožju Sv. Florijana, na samem Starem trgu je uničil 66 hiš; dalje je požar uničil semenišče, veliki kolegij jezuitov, akademijo ali gimnazijo, veliko cerkev sv. Jakoba, cerkev sv. Florijana in sv. Rozalije, ki je ležala sredi hriba pod Gradom. Zelo veliko škodo je ogenj naredil v cerkvi sv. Jakoba, kjer je požar uničil lepe slike, dragocene zvonove v obeh zvonikih, dalje v knjižnici, ki je bila vredna čez 60.000 goldinarjev. Veliko škodo je ogenj naredil tudi po zasebnih hišah, saj jih je ogenj v sedmih letih kar trikrat obiskal.

Velika briga za krompir

Letos se bočejo res vsi dobro založiti za zimo. Posebno veliko skrbjo pa povzroča letos mešanom krompir. Čeprav je že mestna občina objavila, da bo za letošnjo zimo dosti krompirja in je tudi Prevod sporočil, da je krompir zelo dobro obrodil, vendar ljudje kar ne morejo verjeti, da je vse to res in se na vse mogoče načine zalagajo s tem, za človeka res važnim pridelkom. Mnogo ljudi je dobilo že od kmetov krompir. Dalje so se mnogi prijavili v nabavnih trgovinah pri trgovcih in si naročili krompir, večinoma čez svojo potrebo. Pa še drugod porabijo vsako priliko, da kupijo po nekaj kilogramov.

Da mestna občina skrbi za vsa mogoča živila, da bi ustregla mešanom, je že znano. Že v poletju je prodajala na svoji stojnici krompir, fižol, jajca in druga živila po najnižjih cenah in tako omogočila nakup tudi revnejšim slojem. Tudi za nabavo cenenejšega krompirja je zdaj poskrbela. Včeraj popoldne so delavci pripeljali v mestno stojnico nekaj voz zelo lepega krompirja. Stojnico so napolnili do kraja in včeraj zjutraj so začeli prodajati ta krompir. Mestna občina zahteva za kilogram krompirja 1.20 lire, kar je predpisana cena. Da ste videli danes zjutraj, kako dolga vrsta je čakala na ta krompir. Od stojnice na Pogačarjevem trgu pa prav do ceste Pred škofijo so stali po dva, trije in tudi štirje v vrsti. Prodaja je potekala v najlepšem redu in kupci so zadovoljni odnašali nakupljeni krompir. Seveda pa se je zaloga kmalu izpraznila. Meščani in posebno še revnejši sloji so mestni občini za njeno skrb zelo hvaležni in toplo žele, da bi bilo še dosti poceni krompirja naprodaj.

Poseben železniški tir do velesajemskega prostora

Ljubljana, 18. septembra.

Da bo letošnji ljubljanski jesenski velesajem, ki bo trajal od 4. do 13. oktobra, nekaj izrednega, pove tudi dejstvo, da speljujejo te dni železniški delavci kar poseben železniški tir na razstavni prostor ljubljanskega velesajema.

Ko je mahneš proti Tivoliju, moraš pri železniškem prelazu malo zadržati korak, kajti le ozka pot je odprta za pešce. Kakšnih 40 metrov od tivolskega železniškega prelaza pa že vidiš, kako so od železniškega dvotira odcepili poseben železniški tir in ga izpeljali proti Lermanovemu dvoredu, ki veže osrčje mesta s Siskom. Doldaj je položen že nekaj več kakor 60 m tračnic. Dela gredo, ker je zaposlenih veliko delavcev in sejem je že tudi blizu, zelo hitro od rok. Kaj pametno je, da so se domislili speljati na velesajem kar poseben železniški tir. S tem tirom bo prihranjenih precej odvisnih poti, mnogo prekladanja bo odpadlo na glavnem kolodvoru, ko ne bo treba z vagonov razkladati in spet nakladati razstavno blago na vozove in jih odvažati na razstavni prostor. Vse, za velesajem namenjeno blago, ki bo letos prišlo ponajveč iz Italije, bodo usmerili po novem tiru na velesajemski prostor, kjer ga bodo iztovorili in takoj postavili v nove, velike paviljone.

Koledar

Danes, četrtek, 18. septembra: Jožef Kup. Petek, 19. septembra: Kv. Jan.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli. Tyrševa c. 6; dr. Mr. Hočevar, Celovška c. 62; mr. Garts, Moste-Zaloška 47.

Mestni finančni oddelek z računovodstvom, blagajno in izvršnim odsekom zaradi snajenja uradnih prostorov v ponedeljek 22. septembra ne bo posloval za stranke.

Seznam davčnih osnov gostilničarjev z začetnicami L-P je tudi že razgrnjen v vratarjerji sobi leve hiše mestnega magistrata ter zato opozarjamo zainteresirane, naj si ga ogledajo do 30. t. m.

Milo bo mestni preskrbovalni urad razdeljeval trgovcem v četrtek dne 18. t. m. od črke A do O in v petek dne 19. t. m. od črke P do Z vselej od 8. do 14. ure. Milo bodo morali trgovci takoj plačati, zato naj vsak trgovec prinese potrebno gotovino seboj.

Glasbena akademija. Prijave novih slušateljev za sprejem na glasbeno akademijo sprejema rektorat do 23. t. m. Sprejemni izpiti bodo v roku od 25. do 30. septembra. Vpisovanje od 1. do 15. oktobra. Na glasbeni akademiji se poučuje kompozicija in dirigiranje, solopetje, klavir, violina, violončelo, orgle ter igralska umetnost (dramska in operna). Razen tega ima glasbena akademija poseben oddelek za glasbene pedagoge. Informacije v pisarni glasbene akademije.

Socialni oddelek Rdečega križa v Ljubljani obvešča starše, da se vrnejo otroci s počitniške kolonije na Rakitni v nedeljo, 21. septembra t. l. z vlakom, ki prihaja v Ljubljano ob 14.30.

Ne pozabite, da moramo letos zaključiti koledar prej, da ga bomo lahko poslali vsaj do sv. Miklavža vsakemu naročniku. Zato pa je potrebno, da se na to velezanimivo knjigo, ki bo najverjetneje dokument današnjega časa, takoj naročite! Zaradi naklade moramo čimprej vedeti število naročnikov. Ne odlašajte niti dneva, ampak takoj naročite koledar pri naših zastopnikih, ali pri naših inkasanti, ki pobirajo naročnino za list ali z dopisnico na upravo »Slovenec« kolektarja, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, ali enostavno s položnico, s katero plačujete naročnino za naše liste.

Brivske in frizerske pomočnike-lec vabimo na članski sestanek, ki se vrši v petek, 19. t. m. ob 20. uri v prostorih Pokrajinske delavske zveze na Miklošičevi cesti 22. V kratkem se začne tečaj za strokovno izpopolnitev, zlasti v friziranju, vodni in železni ondulaciji, ki bo gotovo koristil vsem prizadetim pomočnikom-icam. Na sestanku se bomo pogovorili tako o organizacijskem delovanju, kakor sporedu tečaja. — Pokrajinska delavska zveza.

Ravnateljstvo drž. klasične gimnazije v Ljubljani sporoča, da še ne bo mogoče začeti pouka dne 22. septembra, zato tudi ne bo ta dan šolske sve. maše. Začetek pouka bo pravočasno objavljen v mali večji šolskega poslopja in v vseh dnevnikih. Prav tako bo ob koncu tega tedna v veži nabit seznam šolskih knjig. Ostale bodo večinoma vse lanske. — Ravnateljstvo.

Praška domača mast

GISTI IN ZDRAVI RANE

DOBI SE V VSEH LEKARNAH

27 T R. d. št. 2/41

Farete il bucato bene e senza fatica usando il Sapone in polvere

„Asa“

lo lo perfetto ed economico.

Dob o truda boste prali, če uporabljate milni prašek

„Asa“

sijajen ekonomičen izdelek

Esclusivista

NUOVA COMMERCIALE DOLCIARIA

Trieste, via Torrefranca 27, telef. 44-67

ISTITUTO FACCHETTI - TREVIGLIO

(presso Milano)

Al giovani Sloveni, per i crescenti rapporti commerciali con l'Italia, è oggi di grande utilità la conoscenza della lingua italiana. L'Istituto Facchetti è l'unico in Italia specializzato per Corsi rapidi di Lingua italiana, di lingua Moderna e di materie commerciali per giovani di Lingua straniera. Diplomi, Sports, Chiedere programmi.

Za mlade Slovence je danes radi naraščanje stikov z Italijo zelo koristno znanje italijanskega jezika. Istituto Facchetti je edinstven zavod v Italiji, specializiran v hitrih tečajih italijanskega, modernih jezikov in trgovinskih predmetov za mladino tujih jezikov. Diplome, Sport. Zahtevajte programe.

Sciroppo Gerolamo Pagliano

depurativo del sangue

FIRENZE

a Lubiana presso d. d. Salus

Sirup Gerolamo Pagliano

za čiščenje krvi

v Ljubljani pri d. d. Salus

Naročite naš popoldnevnik najcenejši

»Slovenski dom«

Igor Zagrebenec

Zavetje v pečevju

Pomalem začena Pruko in Čelešnik, kakor vsak večer postajati sram. Brez dela sta prebila dan, še gamsom nista dala paše, ko sta tako vase zaverovana, da nočeta nikomur nič dati in se obrata samo po stari slavi, da sta preveč sirma za človeško bližanje in pretekanje drugega živga.

Lepo rožnato zardita najprej, da se skoraj zazdi kakor bi jima bilo postalo nerodno. Potem pa sonce izgubi precej svoje svetlobe, že sta vijoličasta. Zmerno bolj sivita in temnita. Nazadnje sta že kar pepelnata in mrzel večerni veter se začuti...

Zenski sta tačas sedeli zunaj na klopi, Tone pa je bil izginil v luknjo. Zda se zaslisi od tam veselo prasketanje, duh po dimu udari v nos. Prasketo se sukajajo plameni kvišku, ko pogledata od strani noter. Zgoraj se iz hriba kadi.

Tone, Tone, ta ti pa res iznajde vse, da drugemu nikoli še na misel ne bi prišlo! Pa skrivaj! Tako si misli Liza. Kako je le napravil ta dimnik?

»Tone! zakliče.

»Liza! Zda pa le obe noter! se oglasi iz dupla. »Zunaj je že mraz, tule na imamo ogenj, da se bomo pregreli! Tako pravi Ton

Dvigneta se in gresta noter

No, zda se pa vidi, zakaj Toneta zadnji čas nobeno noč ni bilo v posteljo!

Da je pa tako skrben, — tega si živ človek ne bi nikoli mislil! Prav res, da ne!

Lizi kar solze v oči. Takega srca je. Burga pa vesela, da bo dvema tako dobrih človekoma stregla.

»Bog nebeški,« pravi, »daj, da bi se nam vsem dobro godilo, čeprav smo v pečevju! Pa se poženo prekriža, ko stopi v duplo.

V kotu, pod črno skalo, ki je podobna grbi, je napravljen pograd. Spreдай in nad vzglavji so zabite v tla deske. Lepa, mehka olava je razstlana najmanj pol metra globoko, spodaj, izpod desak pa se tu pa tam vidi zelena smrekovina.

Nekaj kavljev je zabitih v špranje. Tam se vlečejo police. Kaj je vsega na njih! Ne, lakote jim pa res ne bo treba trpeti, to se precej vidi!

Zda se v temnem kotu oglasi koza. Rjavka! Pa se je reklo, da jo je bil najbrž razrugal medved!

Pa kako veselo prasketajo plameni! Ne, prav nič hudega ne bo! Še, ko bodo vrata zaprla duplo, od zunaj, pa se bo pošteno lahko kurilo — kotiko drva je

napravil Tone! — Tudi, če pritisne mraz, shajalo se bo, že!

Močno se je že temnilo.

Tudi tenki rdečkasti rob nad sivim skalovjem, rob, ki je bil podoben vnetemu očesu, je začeljen bledeti. Nebo je postajalo na zahodu že kar zelenkasto, tiste barve, ki spominja na sanje in na pošto po neznanih, prečudnih deželah, katerih nikoli nobeden ne bo ugledal.

Tam visoko nad Čelešnikom je zagorela zvezda, večernica je tako mlo za migljala. Tudi onima dvema, staremu Vresku in Petru sveti in nemara je tudi onadva ogledavata ter mislita na njih tri. Le sveti, ti zvezda, z ramo ob rami te bomo še vsi skupaj kdaj gledali, si mislilo vsi, lahko da.

Pomale nebo temni čisto zgoraj nad glavami. Na vzhodu pa je že skoraj vijoličasto. Zmerom več zvezd se prižiga. Počasi se tudi zahod utrinja v noč in počitek. Sladke besede bi šle z njega, če bi jih kdo znal prebrati.

Spodaj po tokavah je luč dneva že najbolj izgubila moč. Ko se zgoraj nebu misli še love s prijaznimi utvarami, ki so blizu neki tolažbi, čeprav megleni resničnosti, polni najlepših obljub, spodaj že kraljuje surovost noči, brez pridržka, naga in okrutna, kakor je zares. Tu se zdi svet odrešen, pred tem visokim gnezdom odrešen od hudobije, od meglja iz vode in greha, od nasilnosti, požrečnosti in grozeče teme, kjer se lah-

ko vse napravi in primeri. Jasnejša je tu noč in čistejša, ostroštr je daje samo mraz. Mraz in otožnost, ki jo prinaša s seboj, da v njej izgube svojo trdnost vse reči.

Utonile so v somračni mlamoli vse doline, gore tam nasproti so se spremenile v velikanske kope, nobeni reči podobne, tuje in sovražne. Malo bliže sem so zarojile megle po tokavah. Sneg se je še motno belil spodaj, ves siv, reven in lahak, kakor bi mu bilo zmanjkalo tal. Mrakovi so si upali čedalje višje. Temna perot je nazadnje pokrila svet čez in čez.

Zda se je zaslislal glas studenca globoko spodaj. Mrzel veter je potegnil, tod, na planem, se je v noči zazdel kakor kakšna živa stvar.

Zvezda je stala pri zvezdi na tem širokem, zamišljenem in resnem nebu. Noč je bila brez lune.

Ves svet je spal, tako se je zdelo tod na višavi, preč od krajev, kjer se je bilo ljudem že zazdelo vredno postaviti bivališča. V tem prepadu noči se je pokazalo, kakor da nikjer več ni nikogar živega. Tudi misel na domače je slabela, dokler ni ugasnila.

Tako tiho je postalo, da se je zaslislal vsak kamenček, ki se je kje zatrknil po pečinah. Zda pa zda se je odspodaj iz gozdov prinesel na višavo glas srnjaka ali gamsa kje iz pečevja. Kaj da še ob tej uri žival ni imela miru?

Potem pa je bilo še stokrat bolj tiho kakor prej.

Tone, ki je bil nasadil vrata in poleg sedel na klopi pred zavetjem v pečevju, je vstal in se podrgnil po rokah, zakaj bilo je že pošteno mrzlo.

Se s smrečjem bo moral jutri obiti vrata, da ne bodo svetila v tri kraje.

Lepo bo jutri, si pravi, do drevja nima daleč. Hitro bo lahko vse opravil.

Potem pa stopi na gorko. Tiho se hahlja ogenj. Burga je pridno nalagala.

»No, kako vama je všeč tukaj?« vpraša.

»Lepše ne bi bil mogel napraviti, Tone!« mu odvrne Burga.

»Pa tebi, Liza?«

»Vprašaj! Če bi morala za zmerom tukaj ostati, en sam dan ne bi tožila!«

Obe ženski se ležita.

Tone še nekaj časa posedi ob ognju, da zadnji rdeči jeziki uplahne, potem pa se še sam odpravi leč.

Nekakšne prikazni plešejo po temnem skalovju, ki je že postalo domače — kadar utripne žerjavica. Zmerom temnejše prihaja zavetje, tu pa tam zaplata po skalnih zidovih še kakšna senca, pa kar pri priči ugasne. Vse je tako zaspalo.

Žerjavica ugaša, kakor jezne oči tli. Nazadnje tudi Toneta premaga spanec. Liza in Burga mirno dihata. Vse je tiho...

(Daje.)

Andrejčkov
Jože**Žalost in veselje**Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

31

»Prosim, gospod,« pravi Peter, »nikomur ga ni treba dajati. Jaz sem ga našel in rešil smrti, jaz ga bom redil, dokler ne najde pravih staršev. Drugi oče mu bom in ga bom učil vsega za življenje: moliti in delati in tudi nadloge potrpežljivo prenašati.«

Župnik ga je potrepljal po rami in dejal:

»Prav imaš, le pri tebi naj ostane, saj bo v dobrih rokah. Skrbi zanj in ga redi, jaz bom tudi kaj pomagal.«

32.

»Kako naj ga pa kličem, ko mu za ime ne vem?«

»Saj res,« pravi gospod in gre gledat v koledar, »ime mu moramo dati. Včeraj si ga našel in včeraj je bilo ravno na sv. Aleša. Aleš naj bo!«

»Kako se vse to čudno ujema! Aleš so bili tudi moj rajni oče. Pravili so, da so prav na dan sv. Aleša padli v Savo, pa jih je na vso srečo brodnik za lase potegnil iz vode.«

33.

»Fantiča sem tudi našel na god sv. Aleša. Bog ga varuj vse nesreče v prihodnje in da bi kmalu našel starše, drugega mu ne želim. Vam, gospod, se pa prav lepo zahvaljujem, da ste mi ga izročili v rejo. Bom že vse tako storil, da bo prav in da se ne boste imeli nič pritožiti. Dosti sem skušal po svetu. Ker se je meni marsikdaj hudo godilo, vem, kako je in rad pomagam nesrečnim, kjer morem. Znam pa tudi to in ono.«

Krompir smo dobili

Vsaka gospodinja si želi imeti preko zime dovolj veliko zalogo krompirja, da bo vsaj z njim preskrbljena. Vprašanje je le, kam naj ga spravi. Najprimernejša in najidealnejša shramba je pač klet, toda prav v mestih se primeren prostor v kleti kaj težko najde.

Če imamo na razpolago klet, pripravimo posebne zabojke, ki naj bodo meter visoki, a med posameznimi deskami pri stranicah vsaj za dva prsta prostora. Na tla položimo opeko, nanjo postavimo zaboj v katerega nasujemo krompir. Če je klet suha, temna in primerno topla, je stvar v redu. Drugače pa je, če je klet vlažna, svetla in premrzla.

V premrzli kleti, kjer tekom zime pade temperatura večkrat pod +1 stop. C, obdamo stene v zaboj s plastjo časopisnega papirja ali s slamo. Zaboj moramo tudi pokriti z materialom kot smo ga obdali in z deskami. Tudi žaklješina je primerna, le da je za sedanjost čas predraga. Iz takega zaboja jemljemo krompir v dnevi, ko v kleti vlada primerna toplota, v večjih količinah in ga prinesemo v kuhinjo ali jedilno shrambo.

V vlažni kleti pa krompir hitro zgrije, razvije se razne glivičaste bolezni in plesen. Tu pomaga, če zasujemo krompir v lesni pepel ali v presušeno mivko, med katero zmešamo nekoliko ogeljenega prahu. Če je klet posebno vlažna, moramo pozimi enkrat pepel ali mivko premenjati.

Dostikrat pa se zgodi, da je klet dovolj suha, navzlic temu pa nam krompir plesni in gnije. Navadno je tak krompir rasel na mokrih njivah z ilovnato zemljo ali pa je bil pri kopanju večkrat ranjen. Tudi premalo osušen krompir rad gnije. Tu največkrat pomaga, da krompir razgrnemo po suhih tleh, da se osuši in ga, ko ga čez kak teden ali 10 dni spravimo zopet v zaboj, posujemo z apnenim prahom. Apno krompir razkuži, a ga ne pokvari.

V svetlih kletih pa moramo krompir pokrivati, ker mu svetloba škoduje. Na svetlobi hranjen krompir postane steklen in zelen in kmalu kaliti. Tudi kup ne sme biti nikdar višji od 1 m, da se krompir ne ugreje.

Letos, ko je že tako veliko povpraševanje po krompirju, pač ne bomo mogli dosti zbirati. Zadovoljiti se bomo morali z vsakim, zato ne bo odveč, če pregledamo, kako shranimo voden krompir. Če imamo kmečko peč in v njej pe-

čemo kruh, stremo po peki vanjo krompir in ga pustimo v njej 3 do 5 ur. Potem krompir pobereemo ven, ga na zračnem prostoru ohladimo in v hranimo. Ta krompir se obdrži zelo dolgo, ne gnije in ne plesni.

Še slabo razvit in nezrel krompir pa položimo v plitve zabojčke z mivko, ki jih postavimo na sonce. Krompir izgubi veliko vode, v njem se razvija škrob, gomolji postanejo okusni in zdravi.

Zmrzel krompir je sladek in za hrano manj užiten. To popravimo na ta način, da preneseemo sladak krompir za teden dni v prostor, kjer vlada toplota 15 do 20 stop. C. Kako je to mogoče? Jeseni vsebujejo gomolji okoli 15 do 17% škroba, ki se zaradi dihanja krompirja precej zmanjša. Škrob se namreč pritvija v sladkor, ki izhlapeva v obliki plinov. Zmrzli krompir pa ne more dihati, zato tudi sladkorni plini ne odhajajo, krompir ostane sladek. Kakor hitro preneseemo krompir na toplejši prostor, se dihanje obnovi in krompir izgubi sladkobo.

Nemščina na grških srednjih šolah

Grška vlada je sklenila ustanoviti na atenski politehnični šoli novo stolico za nemščino in nemško literaturo. Poleg tega napovedujejo, da bo v kratkem izdan odlok, s katerim bo uveden pouk nemškega jezika na vseh grških srednjih šolah.

Dvojezični časopisi na Finskem

Podobno kakor drugod, so zdaj tudi na Finskem začeli izhajati dvojezični časopisi. Agencija »Centraleuropa« namreč poroča iz Helsinkija, da ugledni finski dnevnik že nekaj dni sem prinaša posebno rubriko v nemškem jeziku, namenjeno nemškim vojakom, ki se zdaj vojskujejo na finski-ruski fronti. Ena zadnjih števil finske revije Suomen Sotilas je tudi izšla v nemščini.

Naročite „Slovenčev koledar“!**Ura – pravi »perpetuum mobile«****Brezposelni ameriški urar je izdelal uro, ki je ni treba nikdar naviti**

Nekemu urarju iz Clevelanda se je po dolgem in potrpežljivem prizadevanju posrečilo izdelati uro, ki udarja svoj tik-tak v neskončnost, ne da bi jo bilo treba kdaj navijati. Z drugimi besedami bi se to reklo, da je vprav ta clevelandski urar tisti učenjak, ki je izumil »perpetuum mobile«, stroj, ki večno gre sam od sebe, ne da bi mu moral v določenih trenutkih priskočiti človek na pomoč.

Dotični urar iz Clevelanda, ki ga odslej potemtakem moramo smatrati za izumitelja »večno tekočega stroja«, je leta 1932 postal kot urar brezposeln. V času morečega brezdelja je sklenil poskusiti svojo srečo z izumom takšne posebne ure. Deset let se je mučil z njo, nazadnje pa se mu je le posrečilo z uspehom izvesti svojo duhovito za-

misel. Njegova »večna« ura je sestavljena iz manj kot 11.000 delov. Zene jo motorček, ki se sam poganja, poleg njega pa je v uri posebna priprava, ki uri daje največjo možno točnost. Torej je ta tudi nadvse natančna in prav nič ne prehiteva ter tudi ne zaostaja.

Zaradi tako duhovitega izuma ni čudno, če je ta clevelandski urar brž nehal biti brez posla, saj je po desetih letih to tudi zaslužil. Ko so ljudje zvedeli za ta najnovejši izum, so si seveda takoj tudi želeli imeti takšno uro, ki se nikdar ne ustavi, četudi je nihče ne navije. Vsaj bogatejši ljudje so si jo brž naročili. Srečni urar je imel kmalu toliko posla, kot še nikdar prej. Dobil je namreč prav v kratkem tudi številna nova naročila od tveč, ki izdelujejo ure.

Zobje iz umetne smole**Izdelovati so jih začeli v Švici in pravijo, da so neprimerno boljši kot zlati ali porcelanasti**

Do zdaj so pri izdelovanju umetnih zob uporabljali v prvi vrsti zlato in porcelan. Poročilo, ki ga »Piccolo« prinaša iz Züricha, pravi, da uspehi, ki so bili z uporabljanjem zlata in porcelana doseženi, še daleč niso takšni, da bi jih mogli smatrati za popolne, za takšne, ki bi v resnici v polni meri služili svojemu namenu.

Agencija »Central Europa«, ki prinaša mnogo takšnih in podobnih zanimivih stvari, pripominja, da zdravniški strokovnjaki z vsega sveta skušajo na vse mogoče načine, kako bi iznašli snov, iz katere bi bilo mogoče izdelovati boljše umetne zobe, kakor pa so zlati in porcelanasti. In vsa ta vneta prizadevanja res niso ostala brez uspeha.

Takšno novo snov za izdelovanje umetnih zob so iznašli v Švici. Tam so začeli izdelovati nove zobe iz neke vrste sintetične smole, ki jo delajo v velikih švicarskih kemičnih tovarnah, zlasti v baselski kemični tovarni »Ciba«. Pravijo, da ta nova snov prekaša tudi najboljše izdelke ameriške dentistične industrije. Zaslugu za novi izum ima neki ugledni baselski zdravnik, čigar imena za enkrat ne povedo, prav tako, kakor zazdaj tudi še nič določnejšega ne poročajo o tem, kak-

šna je prav za prav tista umetna smola, iz katere je mogoče izdelovati boljše umetne zobe, kakor pa so zlati ali porcelanasti.

180.000 avtomobilov na lesni in tekoči plin v Nemčiji

Na letošnjem dunajskem velesejmu, ki bo od 21. do 28. septembra, bo Nemčija razstavila poleg drugih stvari zlasti tudi svoje najnovejše avtomobile, pri katerih uporabljajo kot pogonsko sredstvo lesni ali tekoči plin.

»Informazione Economica Italiana« poroča, da je bilo že v nemškem štiriletnem načrtu izdelovanje avtomobilov, ki jih bodo gnala domača, avtarkična pogonska sredstva, ki so v celotnem nemškem gospodarstvu postala izredno pomembna. V svoji zadnji izjavi je general von Schell, državni podtajnik in generalni intendant nemškega avtomobilizma, povedal, da že zdaj vozi v Nemčiji nič manj kot 180.000 avtomobilov, ki jih žene lesni ali pa takojmenovani tekoči plin.

BELA ČAROVNICA

pustolovski roman

10

Forier ni ugovarjal. Molče je gledal v tla. Zdelo se je, da je njegov duh odšel. Čez nekaj časa je začel ponavljati, kakor da bi govoril sam sebi:

»Nisem ga jaz umoril... nisem ga jaz umoril...«

Komisarju se je zdelo brez potrebe, da bi nadaljeval z zasliševanjem. Odšel je iz sove in z njim tudi oba policista, ki sta vodila uklenjenega Foriera.

IV.

Komisar je ta dan imel še mnogo dela. Truplo odvetnika Legrosa je bilo preneseno v zdravstveni inštitut zaradi obdukcije. Praške, katere so policisti našli pri Forierju, je komisar poslal v kemični zavod, da bi ugotovili, kaj vsebujejo. Dejstvo, da jih je akademik tako skrbno skrival, je vzbudilo komisarjevo pozornost, zato se je hotel prepričati, kaj ti praški vsebujejo. Raymond Forier pa je bil odveden v zapor.

Zvečer, ko je komisar končal svoj zapisnik, je v sobi policijskega ravnatelja Duponta čakal na poročilo o obdukciji trupla in o analizi praškov.

Komisar je postajal že nestrpen, ko je došel policist s poročilom iz kemičnega zavoda. Tudi policijski ravnatelj je bil zelo radoveden, kakšen je rezultat

preiskave. Hitro je pretrgal ovoj in preletel poročilo, ki je bilo čisto kratko: Zavoječki so vsebovali kokain.

Ravnatelj je izročil poročilo komisarju. Oba sta nekaj časa molčala. Nato je ravnatelj dejal:

»Zopet ena žrtev tega vražjega strupa. Neverjetno je, koliko ljudi mu je že podleglo.«

»Zalibog, da je tako,« je pritrdil komisar. »Je to ena izmed najhujših strasti, ki napravlja ljudi nevarne samim sebi in drugim.«

»Najhujše je to, da se tej strasti vdajajo celo zdravniki in lekarnarji, ki bi morali skrbeti za zdravje ljudi. Kako lahko takšni ljudje, ko so v oblasti tega strupa, ugonobijo tiste, ki pri njih iščejo pomoči.«

»Ni izključeno, da je tudi smrt odvetnika Legrosa povzročil kokain, neposredno ali posredno. Mogoče je Forier storil zločin, ko je bil omamljen po tem strupu. Naj bo kakorkoli, kaznovan mora biti.«

»Če se bo z vso gotovostjo dognalo, da je on morilec, bo brez dvoma kaznovan, tudi če bi se ugotovilo, da je izvršil zločin v omami. Če pa ni on morilec, bo vseeno kaznovan, ker je hranil kokain, kar je strogo prepovedano. Če pa se

dozna, da ga je razpečeval, bo kaznen brez dvoma še mnogo hujša. Zakon je v tem oziru zelo strog in sodniki so v takih slučajih vedno neizprosi. Kljub vsej strogosti in pozornosti, na tem polju ni mogoče doseči skoraj nobenega uspeha. Samo nadzorstvo in kazni nikakor ne zadoščajo. Treba bi bilo preokreniti miselnost naroda. Nemogoče je izboljšati zdravstveno stanje ljudi, če se prej ne izboljša njihova duševnost. Če ljudje ne cenijo več duhovnih vrednot in če smatrajo, da je država samo zato, da brani njihove osebne koristi in jim omogoča kolikor mogoče prijetno življenje, je pač težko ustavljati se posledicam, ki iz tega sledijo.«

»Vaše trditve so popolnoma resnične. Toda treba bi bilo, da se vse javne ustanove trudile v tem smislu. Naša naloga pa je le, da krivce zasledimo in jih izročimo v roke pravici. Če bi se nam posrečilo zatreti razpečevalce tega strupa in drugih podobnih, bi s tem svojemu narodu zelo mnogo koristili.«

»Toda ta naloga je zelo težka, ker so razpečevalci silno prebrisani in ker je ta trgovina povsod razpletena.«

»Pod kakšnim vidikom bo kaznovan Forier?«

»To bo morala preiskava šele ugotoviti. Mogoče je Forier imel kokain za lastno uporabo. Mogoče ga je nameraval razpečevati, mogoče se bo dognalo, da se je z razpečevanjem bavil že dalj časa. Ni izključeno, da si ga je oskrbel z namenom, da bi omamlil odvetnika ali pa, da bi ga sam zavžil in tako z večjim pogumom izvršil dejanje. Oba zadnja slučaja njegov

položaj še poslabšujeta. Če se bo pa ugotovilo, da se že dolgo časa vdaja tej strasti in da se je že zastrupil, tedaj ga bo treba oddati v kriminalno blaznico.«

»Saj res! Spominjam se, da je izjavil, da je bolan. Mogoče je že čutil posledice uživanja kokaina. Ali bi tudi v tem slučaju bil obsojen kot, da je popolnoma odgovoren za svoje dejanje?«

»Nikakor ne! Zastrupljenje s kokainom more odgovornost omejiti ali celo izključiti.«

»Razumem. Tak človek ni več normalen in zato tudi ne more biti kaznovan za dejanja, katerih se ne zaveda.«

»Za sedaj pa seveda še ne moremo sklepati ničesar. Stvar nam bo postala jasnejša, ko dobimo poročilo o obdukciji. Ne vem kako to, da tega poročila še ni. Moram telefonirati dr. Laurensu.«

Pri teh besedah je ravnatelj dvignil slušalko in zavrtel številke na telefonu.

Zaklical je s svojim močnim glasom: »Halo!«

Toda bil je silno presenečen, ko je z druge strani slišal nek debel glas, ki mu je dejal v prijateljskem tonu:

»Halo! Kaj neki hočeš, stavec?«

Ravnatelj je namršil obrvi in pogledal telefon, kakor da bi mogel tu najti rešitev uganke, nato pa je vprašal z jeznim glasom:

»Kdo govori?«

»Croixnoir!« je bil porogljiv odgovor. »Kdo ste?« je divje zavpil ravnatelj. Toda nihče ni več odgovoril. Ravnatelj je bil besen. Nihče se ni še tako norčeval iz njega.

Znova je zavrtel številke in poklical

pošto direkcijo. Vprašal je, če morejo ugotoviti, kdo je bil neznanec, ki ga je potegnil. Odgovorili so mu, da je to nemogoče ugotoviti, ker ni klical neznanec in ker je mogoče on, ravnatelj klical napačno številko. Predlagali so mu, da lahko nadzorujejo njegov telefon in bodo tako ob prvi priliki mogli ugotoviti, kje se nahaja neznanec. Ravnatelj pa je to ponudbo odklonil. Nikakor ni hotel, da bi kateri izmed poštnih uradnikov prisostvoval njegovim pogovorom.

Odložil je slušalko in pojasnil komisarju, kaj se je zgodilo. Ta ga je dosedaj le začudeno gledal, ker je mogel le deloma uganiti, kaj se dogaja.

Nato je ravnatelj znova zavrtel telefonske številke in poklical dr. Laurensa. Povedal so mu, da je dr. Laurens že odšel in da namerava sam prinesiti na polico poročilo o obdukciji.

In res je čez nekaj minut dr. Laurens vstopil v ravnateljevo pisarno. Pozdravil je navzoče in se ves upehan vsedel na divan. Vzel je iz žepa rumen ovitek in ga podal ravnatelju.

Ravnatelj je preletel poročilo in ga nato izročil komisarju. Vprašal je zdravnika:

»Bil je torej morfinit?«

»Da. O tem ni nobenega dvoma,« je odvrnil zdravnik.

Pri teh besedah je komisar dvignil glavo. Bila je torej neka zveza med kokainom aretiranega akademika in odvetnika Legrosa. Vprašal je torej zdravnika:

»Ali ne gre mogoče za kokain?«